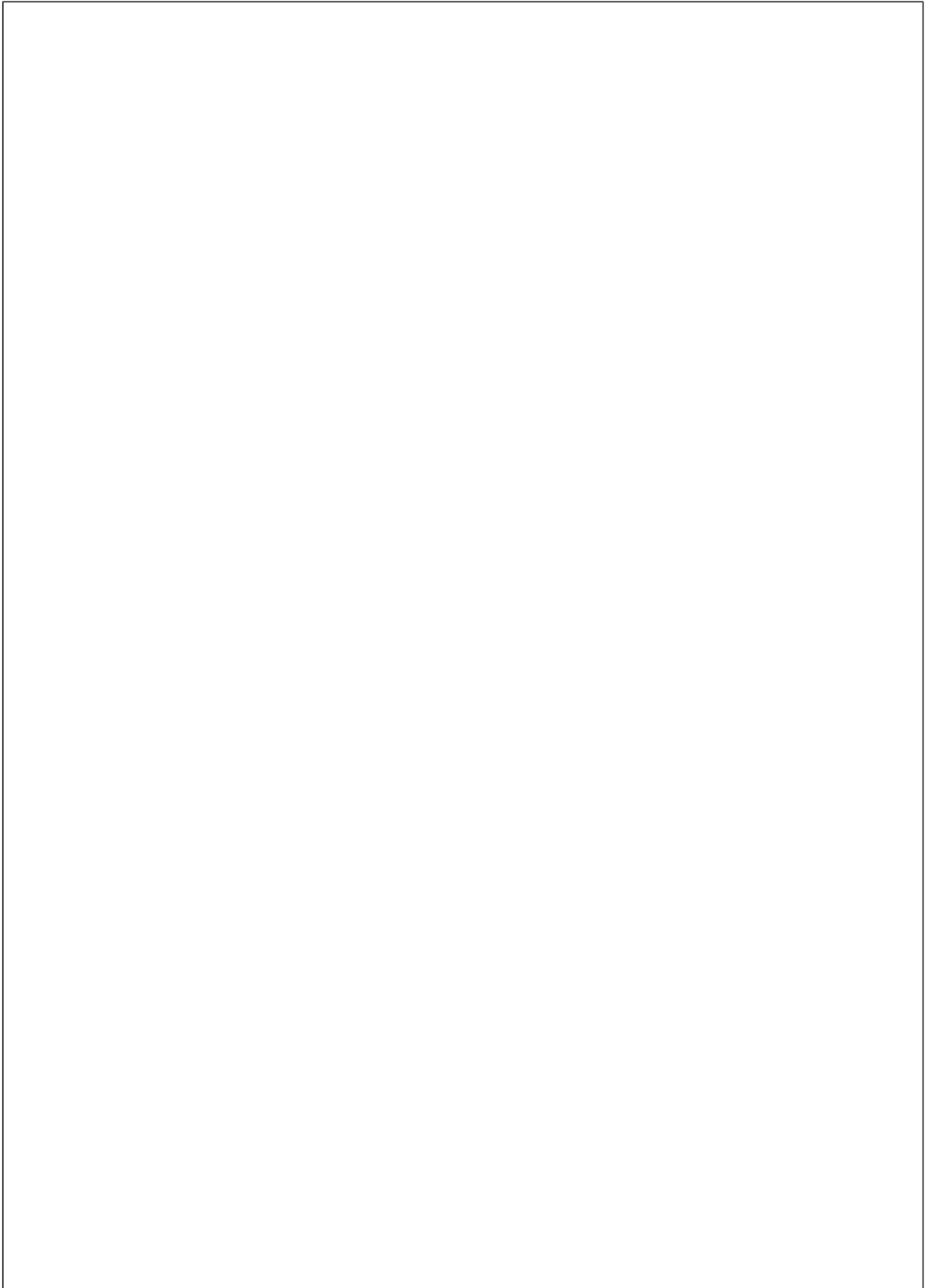

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/archiwum/151127,Waldemar-Grabowski-Londynskie-Ministerstwo-Przemyslu-Handlu-i-Zeglugi-RP-w-dokum.html>
03.03.2026, 20:35

Waldemar Grabowski: Londyńskie Ministerstwo Przemysłu, Handlu i Żeglugi RP w dokumentach MBP

Po wrześniu 1939 r. ogromną rolę w podtrzymywaniu ciągłości państwowej Polski i organizacji jej wysiłku zbrojnego odegrały konstytucyjne władze RP na uchodźstwie. W latach II wojny światowej liczba pracowników rządu emigracyjnego wzrosła ze 160 pracowników etatowych w 1940 r. do 1052 osób w 1945 r.

29.09.2021

Tymczasem pomimo upływu tak wielu lat od zakończenia wojny nasza wiedza na temat rządu Rzeczypospolitej funkcjonującego w Londynie jest wciąż bardzo mała. Wydaje się celowe podjęcia odpowiednich badań archiwalnych, które pozwoliłyby wypełnić tę wyraźną lukę.

Odnosnie do funkcjonowania Ministerstwa Przemysłu w Londynie dysponujemy praktycznie informacjami zamieszczonymi w trzystronicowym fragmencie książki Magdaleny Hułas. Pewne uzupełnienia przynoszą wspomnienia ministra Jana Kwapińskiego. Pewne przydatne informacje znajdują się w kilku innych publikacjach.

Poszukując wiadomości na temat obsady personalnej oraz działalności Ministerstwa warto sięgnąć po dokumenty znajdujące się w Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej. Wśród licznych materiałów dotyczących różnych struktur konspiracji polskiej z okresu II wojny światowej znajdują się tu także efekty rozpracowań prowadzonych przez Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego obejmujących rząd RP w Londynie.

Sprawa obiektowa w MBP

Interesujące informacje zgromadzono odnośnie do Ministerstwa Przemysłu, Handlu i Żeglugi, a zwłaszcza jego Wydziału Przemysłowego. Sprawę obiektową w tej sprawie prowadził w latach 1954-1956 Departament IV MBP. Celem tego rozpracowania było:

- pełne rozszyfrowanie struktury organizacyjnej, obsady personalnej i zakresu działania;
- ustalenie powiązań personalnych Wydziału z Delegaturą Rządu na Kraj w tzw. okresie przejściowym i bezpośrednio po wyzwoleniu;
- wyjaśnienie czy, a jeśli tak to jaka komórka na emigracji przejęła zadania Wydziału po jego oficjalnym rozwiązaniu;
- poddania operacyjnej kontroli wszystkich ustalonych na terenie kraju byłych pracowników Wydziału pod kątem ustalenia ich ewentualnych powiązań z zagranicą.

Londyński resort przemysłu

W ramach rządu RP w Londynie zagadnieniami przemysłu początkowo zajmowało się Ministerstwo Skarbu. Dopiero w czerwcu 1942 r. zostało utworzone osobne Ministerstwo

Przemysłu, Handlu i Żeglugi. Jego pracami kierował Jan Kwapiński z PPS, jego zastępcą był Józef Kożuchowski. W dotychczasowych badaniach udało się ustalić listę 24 osób, które w różnych okresach pracowały w Ministerstwie.

W skład Ministerstwa wchodziły cztery główne działy:

- spraw morskich,
- ekonomiczny,
- przemysłowy,
- rolnictwa i aprowizacji.

Interesujący nas najbardziej Dział/Wydział Przemysłu podzielony był na referaty:

- przemysłu i rzemiosła,
- przejęcia i uruchomienia przedsiębiorstw,
- górnictwa,
- odbudowy osiedli,
- gospodarki energetycznej i komunikacji
- mobilizacji i szkolnictwa sił technicznych.

W kolejnych latach zakres działalności ulegał rozszerzeniu. Między innymi przejęto sprawy związane z pocztą. W 1944 r. liczba działów wzrosła do dziewięciu i były to działy:

- Ogólny,
- Przemysłowy,
- Ekonomiczno-Handlowy,
- Spraw Morskich,
- Rolnictwa i Reform Rolnych,
- Aproprowizacji, Komunikacji i Łączności,
- Budownictwa i Robót Publicznych,
- Polityki Gospodarczej i Planowania.

W wyniku rozpracowania MBP ustaliło listę 25 inżynierów zatrudnionych w Ministerstwie w latach 1942-1945, a także 25 inżynierów wykonujących prace zlecone. Ponadto sporządzono listę inżynierów zatrudnionych we wszystkich ministerstwach rządu RP w Londynie, umieszczono w niej 193 osoby.

Bardzo interesujące są informacje na temat planowania przyszłości gospodarczej w wyzwolonej Polsce. Prace te rozpoczęto w maju 1941 r. Następnie w 1942 r., już po powstaniu Ministerstwa

Przemysłu, Handlu i Żeglugi utworzono „Komisję dla Opracowania Planu Gospodarczego”.
W pracach Komisji brali udział inżynierowie: Bolesław Gawin, Roman Mglej, Zygmunt Ramza,
Władysław Przestępski, Marian Batkowski, Józef Zacharzewski.

[Czytaj więcej na portalu przystanekhistoria.pl](http://przystanekhistoria.pl)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Artykuł